

Den brottsliges ställning i det mnskliga samfundet : Föredrag hållet vid F...

Råbergh, Herman,

17 Q Br.

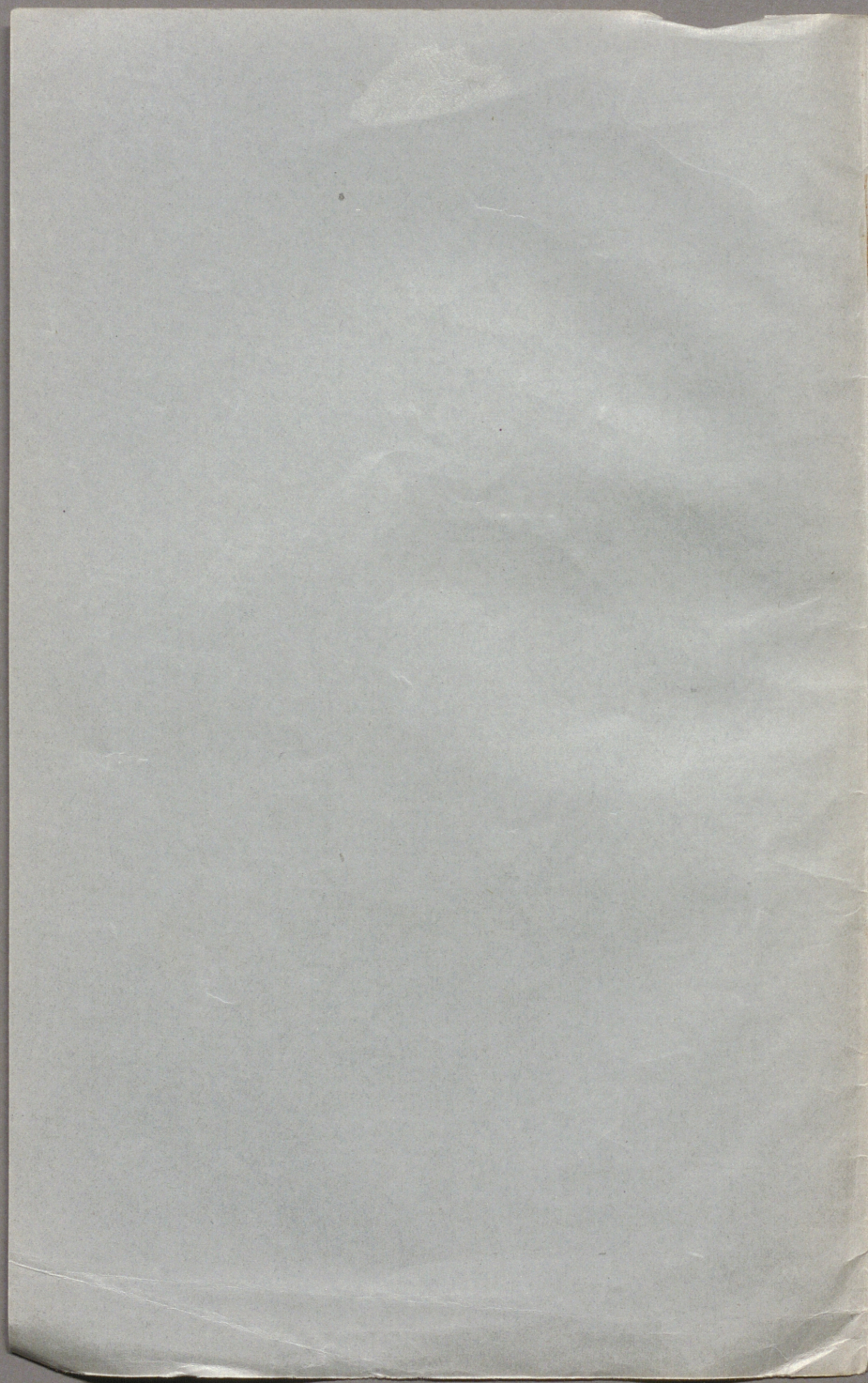

National Library
of Sweden

RABERGH, H

Final
Polit. allm.
(M)

m. 10.-

FÖREDRAG

HÅLLET VID

FÄNGELSEFÖRENINGENS ÅRSMÖTE

DEN 19 JANUARI 1874

AF

HERMAN RÅBERGH.

HELSINGFORS 1909,
KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI.

n. 29
731

FÖREDRAG

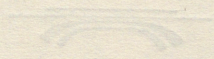
HÅLET VII

EÄNDELSEFÖRENINGENS ÅRSMÖTE

DEN 19 JANUARI 1874

AF

HERMAN RÅBERG

1874

FÖRENINGENS BOKFÖRHANDLARE

102

Föredrag

**hället vid Fängelseföreningens årsmöte
den 19 Januari 1874.**

Det gifves nattsidor i det menskliga samfundslifvet, hvilka erbjuda den mest hemska anblick för den, som har mod och hjerta, att ej blott egna dem ett flyktigt deltagande, utan tränga i deras djup, söka förstå orsakerna till desamma och i någon mån skingra detta qväfvande mörker som der herrskar. Tyvärr saknas detta modiga deltagande hos de flesta af samhällets lyckliga medlemmar, och derföre förblifva de äfven i en onaturlig okunnighet om dessa hemska företeelser som i flerfaldig måtto innebära en vanära för det kristna samhället. Och dock är intet nyttigare för hvarje sann och verkeligt gagnelig verksamhet för det goda, än kännedomen af dessa mensklighetens nattsidor; här öppnas för oss utsigter af den mest lärorika beskaffenhet; här blottar sig eländet i hela dess djup — men eländet är en följd deraf, att människans högsta behof blifvit missaktade — derföre läras vi genom betraktelsen af dessa mörka företeelser, hvilka dessa människans djupaste behof äro; vi skola

då ock förstå bristerna i det samfund vi tillhöra, vi skola då förstå den djupa inför Gud förkastliga orättvisa som fastän ovetande öfvas af det kristna samhället och af dess ofta strängast dömande medlemmar. Kännedomen af samhällets olyckliga skall för oss lyckliga vara mycket upplysande. De mest mörka af dessa nattsidor äro vansinnet, lasterna, brotten. Jag vill blott i förbigående, nämna det först anförda. Vansinnet och de olyckliga, jag ville säga oftast rättslösa, helt förgättna, som häråt hemfallit och förblifvit under dess inflytande, förtjente ensamt en särskilt uppmärksamhet, ty denna har härtills egt en blott alltför officiös och tvifvelaktig karaktär — och det vore väl, att äfven dessa olycklige finge en målsman som i Guds rikets namn åtog sig deras sak. Dock jag eger ej här rätt att orda derom. Det är frågan om de brottslige, som i dag tränger sig på oss. Vi fira den finska fängelseföreningens årsfest. Denna förening har åtagit sig dessa olyckligas sak hvilka måhända mer än andra erfara syndens förbannelse, de brottsliga. Denna förenings uppgift är stor och hög. Om denna uppgift ej som sådan blifvit erkänd och väckt deltagande, så ligger felet i den likgiltighet och obenägenhet till uppoffringar för sedligt religiösa ändamål, som öfverhufvud utmärker förhållandena hos oss. Vår sammankomst i dag afser icke blott att egna en öfverblick åt fängelseföreningens verksamhet under det förflutna året, dess uppgift är äfven att på samma gång väcka ny håg och nya krafter till arbetet för de olycklige som, nedsölade i brott, äro förskjutna af samhället. Det är till ett allt mera rastlöst och sjelfuppoffrande arbete på detta ännu så litet odlade fält, som vi, här skola uppmuntra hvarandra. Må

det tillåtas mig att på denna stund söka samla våra tankar till en betraktelse af *den brottsliges ställning i det menckliga samfundet*.

Det ligger en dyster klang i de orden *brottsling, straffånge*. Vid tanken på en sådan olycklig, vid anblicken af honom, känner sig mången obehagligt störd; den känspaka drägt han bär, hans bleknade, ofta härjade drag, hans bevakande omgifning — allt detta gör ett plågsamt intryck och denne olycklige blir derföre oftast blott föremål för en rå nyfikenhet eller deltagande, som med rysning vänder sig bort från honom. Och dock! så borde det ej vara. Äfven denne olycklige hörer till de lidande bröder, hvilka Jesus Kristus anbefalt åt sina tjenare med de orden: *Hvad i hafven gjort en af dessa minsta mina bröder det hafven I ock gjort mig*. Vilja vi derföre bekänna oss till dem som tillegna sig frukterna af Jesu Kristi försoning och verksamhet, så måste vi äfven i den af samhället förskjutne straffången se en vår broder, som har rätt att fordra vårt hjälpsamma deltagande. Och detta är vår pligt icke blott såsom kristne; äfven som människor äga vi denna skyldighet om vi eljest fatta, ej bott våra rättigheter utan äfven de plikter, hvilka Gud pålagt oss och hvilkas öfvande på det närmaste sammanhänger med vårt rätta människovärde. En sådan olycklig påkallar så mycket mer vårt deltagande, som det brott han begått och det tillstånd, hvaruti han som ransaknings- och straffånge inträder, icke äro utan samband med det menckliga samfund han tillhör; tvärtom! samfundet bär i viss mening en icke ringa del i ansvaret för den brottsliges tillstånd och ännu större del i ansvaret för den utveckling hvaråt han såsom ransaknings- och straffånge hem-

faller. Kastom, till närmare belysning häraf, en blick på en straffänges lif och ställning i det menckliga samfundet.

Den brottslige blifver ej detta med ens. Den brytning med samfundets lag som beröfvar honom friheten är vanligtvis resultat af en längre utveckling, der han steg för steg förts mot förderfvet. Vi kunde fråga: hvar börjar denna utveckling? Från ståndpunkten af Jesu Kristi evangelium måste vi svara: det gifves ingen prædestination till det onda, menniskan är ett fritt väsende; hennes utveckling är en produkt af hennes fria vilja, hennes fria handlingar. Hon blifver sålunda en brottsling genom sitt eget förvållande, men äfven de henne omgifvande omständigheterna utöfva här ett märkeligt inflytande. Brottsens möjlighet förefinnes hos enhvar tillfölje af den inneboende själfviskheten, hvilken i dess olika former är en källa till hvarje afsteg från den gudomliga och menckliga lagens bud. Det är mer än svårt att söka i detalj skildra de olika vägar hvarpå denna dolda själfviskhet utvecklas till brottslig handling. Jag vill här endast söka antyda ett och annat. Ett gammalt svenskt ordspråk säger: »lögnaren och tjuften äro syskonbarn». Häri uttalas en djup sanning; lögnen är vanligtvis begynnelsen till den utveckling som slutas med den uppenbara öfverträdelsen af samfundets lag. Men ordet lögn taga vi här ej uteslutande i dess vanliga betydelse; vi måste härmed förstå hvarje falskhet i människans inre eller yttre lefnadsförhållanden och ställning i lifvet; denna falskhet beror främst deraf, att individen trädt till Gud i ett orätt förhållande. Religion, sann religion, är ett behof för menniskan. Ifall detta behof förnekas, eller fattas

och tillfredsställes på ett orätt sätt, kastas människan in på en skef utvecklingsväg. Detta är en sanning hvarom hvarje djupare inblick i människosläktets och individens historia bär det mest ojäfaktiga vittnesbörd, fastän det moderna samhällets målsmän icke alltid öppnat ögat därför. Vi våga därför uttala att hvarje sträfvan att leda människan till bildning, vetande, skall i grunden icke mäktat förädla henne om ej detta sträfvande bygges på den sanna religionens grund. Man bedrager sig därför mycket om man tror sig genom frukterna af en kristendomsfiendlig civilisation kunna minska brottens antal och framkalla verklig sedlighet. Lyckades man än inviga massorna i den nyaste vetenskapens resultater, så skall detta icke upphjelpa utan snarare skada sedligheten och gifva brotten en allt mera samhällsvådlig karakter, om man försmår det mäktigaste medlet för menniskoandens bildning: den sanna kristendomen. Genom ett sådant förhållande skall det på sin högsta höjd lyckas att betaga brottsligheten dess mest råa uttryck och gifva bedrägeriet, lasten en mera förfinad, jag ville säga diabolisk, beskaffenhet. Låta vi de, olycklige sjelfve tala, hvilka sucka under följderna af sin missaktning för Guds och samhällets lagar, så skola de som lärt sig förstå verkligheten af sin synd med en mun vittna, att första orsaken till deras sedliga förfall var den, att de kommit i falsk ställning till Gud. Denna falska ställning var antingen ett resultat af helt och hållet försummad uppfostran och undervisning i den gudomliga sanningen, eller ock led den undervisning man erhöll väsendtligt afbräck genom de bedröfliga exempel hvaraf den uppväxande omgafs. Särskilt med afseende å denna fråga bär det

moderna samhället, som så oförtjent bär namn af kristet, en dryg skuld för de brott hon bestraffar. De brott som anses såsom vådliga för samhället stå nemligen i närmaste samband med de laster, som samhället tolererar, emedan dess åskådningssätt ej mer behärskas af kristendomen. Prostitutionen och fylleriet höra till dessa bedräfliga företeelser hvilka, mer eller mindre tolererade af samhället, om någonting förpesta den moraliska luften och inviga tusende till ett namnlöst elände. Med dessa föredömen för ögonen uppväxer ungdomen och den slappa moraliska världsåskådning som behärskar dess omgifning insupes i fulla drag. Afvikelserna ifrån den gudomliga lagen stå i närmaste samband inbördes; då man engång lärt sig att ringakta ett af de gudomliga buden, föres mån allt fort på syndens väg. Vi kunna därför säga, att det samhälle, som tillåter prostitutionen och genom sina åtgärder framkallar och befördrar fylleriet, på samma gång öppnar väg för de brott, detta samma samhälle bestraffar. Men det är icke blott individens falska ställning till Gud som inviger henne till en utveckling hvars resultat är brottet; till samma bedräfliga resultat ledes hon äfven genom en falsk ställning i samhället. Det är ett af de många tecknen på en sjunken tid, då den enskilde icke förstår den ställning i samhället som hon af Gud erhållit; då hon tvärom, försmående att vara trogen i det lilla, tränger sig till yttre företräden och uppträder med pockande anspråk utan att ega den inre kvalifikation, som nödvändigtvis måste uppbära dessa anspråk; individer, hvilkas hela riktning utmärkes häraf, föras steg för steg på en falsk utvecklingsväg hvilken ofta slutar med brott. Må man icke missförstå mig —

jag vill ej försvara en högmodig ståndsskilnad hvilken föraktligt skiljer människa från människa. En sådan är stridande emot kristendomens hela verldsåskådning, hvars grundlag är *att inför Gud finnes ingen åtskilnad till personer, alla äro de ett i Kristo Jesu*; men dessa Guds ord och sanningar erhålla sin rätta förklaring af Apostelens bekanta ord: *Såsom vi uti en lekamen hafva många lemmar, men alla lemmar hafva icke allt samma embete så äro vi många en lekamen uti Kristo, men inbördes äro vi hvarandras lemmar*. Det kristna samfundets rätta trefnad fordrar, att individerna skola förstå sin särskilda kallelse, högt akta den uppgift som är deras, och i trohet arbeta därför, utan att vilja gifva sig sken af det som de icke i sjelfva verket äro. När arbetets ära icke uppfattas, när man anser sig för god att syssla med det hårdaste arbetet och söker ett annat, när man tillegnar sig vanor och fordringar på lifvet, som icke äro lämpade efter tillgångar och samhällsställning, då blir hela ens ställning i samfundet falsk och en väg är öppnad som ofta leder steg för steg till bedrägeri, stöld, — brott. Måste vi nu säga att den tid, hvars barn vi äro, icke förstår att rätt akta kristendomen, ej ens ur det menskliga samfundslifvets synpunkt, utan fast mer väntar mensklighetens sedliga utveckling och förbättring genom andra medel, hvilka i mycket erhållit en karakter, lämpad efter tidens smak, så kunna vi å andra sidan icke neka att sträfvandet efter en falsk eller på sin höjd endast halfsann ställning i samhället utgör ett genomgående grunddrag i denna samma tid. Vi behöfva icke kasta vår blick till mensklighetens kulturländer, det är nog att vi öppna ögat för det som försiggår omkring oss. Mången beherskas af

det förvända åskådningssättet att de s. k. bildade klassernas ofta bedröfliga lefnadsvanor utgöra en del, ja den förnämsta, af bildningen sjelf. Lyxen och fåfängan i förening med afvohget mot arbete och lust för veklig bekvämlighet framstå derföre ej sällan såsom de närmaste frukterna af en skef bildning. Och ju mer dessa sorgliga förhållanden beherska individerna, desto mer tilltager denna anspråksfulla dåsigheet och lättja som är en skola för lasterna och brotten. Snart anser man tiggeriet bättre och hederligare än det ärliga arbetet — och tiggeriet blifver i sin utveckling ofta bedrägeri eller stöld. Erfarenheten har åter och åter framföralt i vår närmaste omgifning bevitnat dessa sorgliga fakta. Jag har härmed sökt beröra tvenne omständigheter som i våra dagar utgöra orsaker till att mången beträder brottets väg. Må man dock behjerta detta. Må man åtminstone vilja förstå den sanna kristendomens stora ja vitala betydelse för all sedlighet, må man behjerta att den kristna verldsåskådningens uppfattning af individens ställning i samhället är den enda som kan skydda samfundet för proletariatet och dess bedröfliga följder.

De antydningar jag sökt lemna angående några af grundorsakerna till brottsligheten i våra dagar gifva vid handen, att samhället icke bär en så ringa andel i de brottsliges skuld. Det är tidssynderna som bidra till att störta de enskilde i förderfvet. Det är samfundets grundlyten som mer eller mindre afspegla sig i de enskildes brott. Denna omständighet, hvilken äfven förut vid ett tillfälle sådant som detta blifvit framhållen, borde mäktigt mana hvarje *menniska*, som eger öppet öga för sanningen, att »*tänka på de bundne*« och åtaga sig deras sak. Men göra vi

detta, då måste vi äfven nyktert lära känna de fördärfvets rötter, ur hvilka dessa brott, dessa tids- synder härflyta, vi måste låta den eviga sanningen döma öfver de tidsförhållanden, hvori vi lefva --- vi måste för vår egen del ställa målet högre, än de det göra, hvilka tro sig med en lumpen skärf kunna friköpa sig från skyldigheten att hjälpa de olycklige under det de med ord och gerning deltaga i de synder som befordra brotten och eländet.

Men samma allvarliga maning till *verksamt* deltagande gifves oss ock vid betraktelsen af det sätt, hvarpå samhället behandlar den brottslige. Hvarje brott måste beifras och erhålla sitt straff — men straffet, om det icke skall medföra de mest onaturliga följder, måste vara ett uttryck af helig, rättvis, barmhertig kärlek. Dess ändamål är ej endast att lemna upprättelse åt den kränkta sedliga verldsordningen, sålunda att den brottslige måste lida; dess uppgift är lika mycket att rädda den brottslige, visa honom följderna af synden, öppna hans hjerta för längtan efter ett nytt bättre lif, och sålunda bidraga att återvinna honom för Gud och samhället. Denna sanning har dock tyvärr alltför litet varit behjertad. Om någonstades under de förgångna tiderna mensklighetens vanära blottat sig på det mest sorgliga sätt, så är det i behandlingen af de brottslige. Hjertat gripes af fasa vid tanken på alla dessa med djefvulsk uppfinningsrikhet uttänkta pinoredskap, hvarmed forna dagar i den Guds namn, som är kärleken, skipade rättvisa; och när vi göra bekantskap med de bilder ur de fångnes lif hvartill en Hovard, en Elisabeth Frey i en tid som står vår så nära varit vittnen, och hvilka de offentliggjort för den häpna verdens blickar ---

då få vi en dunkel aning om de orättvisor till hvilka de kristna samhällena under skipandet af rättvisan gjort sig skyldiga. Men må vi ej tro att vår tids kristna samhällena äro utan skuld. Betraktom saken närmare och vi skola finna, att vi, såsom kristna medborgare, i detta afseende hafva förbindelser att infria. Är straffets ändamål att förbättra den brottslige och är denne att anse såsom en andeligt sjuk människa, så måste fängelserna anses såsom andliga hospitaler der dessa olyckliga vårdas. Och detta åskådningssätt måste icke blott gälla fängelser, der de förvaras, hvilka genom ständiga återfall mognat i brottet och stå på förhårdelsens gräns, utan först och främst ransakningsfängelserna och dem i hvilka första resans straffångar undergå sitt straff. Här borde om någonsin allt göras hvad göras kan för att rädda den olycklige. Men tyvärr kunna vi ej neka att just dessa sistnämnda fängelser under närvarande förhållanden snarare äro högskolor för brottsligheten, än andliga hospitaler för de olycklige. Vi kunna ej undgå att egna några välmenta ord åt detta sorgliga missförhållande. — Brottslingens första inträde i fängelset eger en alltigenom väckande och förkrossande karakter. Han har länge lekt med synden, missaktat samvetet och mognat i det onda, utan att på något kraftigare sätt hafva erfarit syndens förfärande följder. Nu erfar han detsamma. Han förlorar sin frihet, lösryckes från sin omgifning, hans drägt blir en annan; den påminner honom ständigt om förbannelsen af den synd han begått. Känslan af det eländiga i hans tillstånd måste tränga sig på honom, så är äfven fallet med de allra fleste. Nu, om någonsin, borde brottslingen göras till föremål för allvarlig andelig

vård och säkerställas för alla brottsliga inflytelser utifrån — nu behöfde han stillhet, ensamhet för att kunna tillämpa på sig sjelf de lärdomar, som redan hans förändrade ställning, med eller mot hans vilja, gifver honom. Men en sådan ensamhet står i allmänhet inom våra fängelser ej att erhålla. Den brottslige störtas i ett sällskap, som emottager honom med glädje, ty ankomsten af en ny yrkesbroder eller syster är ett evenement i fängselifvets enformighet. Man tränger sig in på honom, man tröstar honom, ofta nog på de mest egendomliga sätt; än med hån, än med ett visst slags deltagande söker man att nedtysta hans samvetes rörelser och väcka hos honom tanken på den förmenta orättvisa han lider; och man lyckas mer än väl. Efter några dagar är det första väckande, förkrossande intrycket af hans första inträde i fängelset förintadt och den sjelfförödmjukelse han erfar förbytes till pockande trots. Snart anser han sig vara den förorättade som med all rätt tror sig böra anklaga både Gud, öfverhet och medmenniskor. Detta är vanligtvis gången af den inre utveckling brottslingen genomgår såsom ransaknings- och straffänge. Hvar och en som vill göra sig förtrogen med fängelsernas inre historia skall erfara detta. Jag kan ej underlåta att härvid anföra några nog talande fakta: En ung flicka blef vid sjutton års ålder gripen för inbrottsstöld. Hon häktades och hennes första inträde i fängelset försatte henne i ett tillstånd af djup ånger och bedröfvelse. Hon begärde och erhöll andliga skrifter till läsning och sysselsatte sig dermed flitigt de första dagarne. Jag besökte henne ofta i fängelset, der hon var inspärrad jemte fyra andra äldre qvinnor, hvilkas hela utseende annonserade andlig och lekamlig

försoffning. Jag samtalade med dem och betraktade med dem Guds ord. Den rörelse, hvarmed de äldre kvinnorna åhörde det talade ordet, var öfver all beskrifning stor, de egde ett alldrig slutande förråd på tårar. För hvarje dag fann jag den unga fången förändrad. Hennes blick blef allt fräckare. Af sina kamrater hade hon snart erhållit fullständig undervisning i praktisk juridik, i rätta *sättet att vara* i fängelset och inför rätta. Hennes tillstånd bedröfvade henne icke mer. Vid ett enskildt samtal erkände hon sedermera det sätt hvarpå hennes kamrater nedtystat hennes vaknande samvete. Då hon först inträdt i fängelset hade hon ej velat inlåta sig i deras samtal och företag, men alla möjliga medel försöktes. Ett af dessa var dans. Då de visste bevakningen icke vara nära, tillställdes ett dylikt nöje i det skumma fängelset. En dag — det var söndag — hade jag besökt dem och talat om den »förlorade sonen». Åhörarinnornas rörelse var stor och den unga fången blef särdeles gripen och satt länge stilla för sig. Då hade de äldre — två af dem voro innemot 60 år gamla — i ett visst hånfullt deltagande med halft våld fattat om henne och begynt sitt vanliga nöje med den påföljd att hon snart af hela sitt hjerta deltog i dansen som sedermera blef en daglig sysselsättning under vistelsen i fängelset. Följden af umgänget med denna omgifning var, att den unga brottslingen efter tvenne veckors vistelse i fängelset hade tillagnat sig en öfvad tjufs alla later och upptåg. Samvetets röst var qväfd och hon var öfvertygad, att fastän hon hade felat, hennes synd dock icke stod i något förhållande till det sätt hvarpå hon behandlades och det straff hon led. Samma egendomliga öfver-

tygelse om orättvisa förekommer hos de flesta straffångar. Af mer än 20 sådana, med hvilka jag engång samtalade i härvarande länehäkte, bekände väl alla sig skyldiga till det brott, hvarför de ledo sitt straff, men endast 2 erkände sig verkligen förtjena detta straff. De öfrige ansågo sig vara föremål för orättvisa och ansågo sina förseelser som idel småsaker i jemförelse med det straff de undergingo. Detta åskådningssätt i förening med trots mot lagens arm och bitterhet mot menskligheten, äro vanligtvis följderna af brottslingens första vistelse i fängelset. Då nu till en ransakningsfänges olyckliga öde ännu kommer dessa långväga resor från fängelse till tingsstad och åter tillbaka till fängelse, många andra omständigheter att förtiga, så få vi ej förvåna oss öfver de hemska resultater af moralisk uselhet som fängeslivet alstrar. Och fängelset i ett kristet samhälle borde ju dock vara en räddningsanstalt, icke en förderfningsanstalt för de olycklige. Mognaden till förhärdelse gick ännu mera brådstörtadt i den tyvärr icke länge sedan försvunna tid, då en ransaknings- och straffänge icke egde tillfälle att syssla med arbete, utan då äfven detta af Gud själf anordnade medel mot synden var bannlyst från en del fängelser och de olycklige brottslingarne, dömda till neslig lättja, endast måste hemfalla åt sysselsättningen att tillegna sig de förderfliga erfarenheter deras medbrottslingar gjort, för att så återfå friheten såsom fullständiga förbrytare. — Mine åhörare, må vi icke rygga tillbaka att i sanningens ljus betrakta de förhållanden som beherrska våra ransaknings- och åtminstone flertalet af våra straffängelser. Vi vilja egna vårt kärleksfulla deltagande åt de lösgifna straffångarne och söka skaffa dem

återinträde i samhället och gifva dem möjligheten till ärligt arbete. Må vi fördubbla våra ansträngningar, ty — det är Guds vilja att vi skola arbeta för de olycklige; — men så länge ransakningsfångarnes tillstånd är sådant som det enligt nu gällande ordning är, så länge straffängelserna ej uppfattas såsom hospitaler för andeligen sjuka, utan blott såsom hämmedel i ett straffande samhälles hand, så länge skola alla våra bästa bemödanden bära nedslående frukter. Det är i fängelsena vi skola börja vår verksamhet, genom att söka rädda det som räddas kan och värna de återstoder af människovärde som finnas hos de olycklige, men som snart skola helt förqväfas under de olyckliga förhållanden som vi nyss sökt påpeka; måtte vi allt djupare fatta betydelsen af det arbete som föreligger oss, och måtte de, hvilkas röst höres längre än min, hos en landsfaderlig regering åtaga sig dessa olyckligas sak; brottslingen har väl gäckat den mänskliga lagen och är därför äfven ej sällan rättslös, men hon är dock ännu anbefalld åt makten af den kärlek, som är ett verk af Guds ande, den kärlek, *som tror allt, hoppas allt.*

Vi hafva kastat en blick på den brottsliges ställning i det första fängelset. Egnom ett ögonblicks uppmärksamhet åt hans ställning efter hans återinträde i friheten. Redan den omständighet, att brottslingen för sin första öfverträdelse af samhällets lag, visserligen erhåller ett jemförelsevis lindrigt straff, men hvars upphörande alldeles icke är beroende af hans förbättring, förslöar helt och hållet den goda inverkan ett straff möjligen kunde hafva. Det dolda medvetandet att samhället ej handlat kristligt med honom utan under hans fängelsetid nästan handlöst lemnat honom

åt ogudaktighetens inflytelser, detta medvetande bor i hans själ, om ock ej fullt klart, och det yttrar sig som trots. — Det är denna känsla, som beherrskar honom — ofta i förening med ett visst hat mot menskligheten. Hvem kan eljest beskrifva hvad den åt friheten första gången återgifne känner! Huru dåligt än det inflytande varit som hans första fängelse utöfvat på honom, huru djupt han redan dessförinnan må hafva sjunkit, visst är, att den tanken ljungar genom hans själ: »nu vill jag blifva en annan menniska!» -- men förverkligandet af denna tanke är ingen lätt sak, isynnerhet för den, hvars själ icke behärras af ödmjukhet, ånger och frälsningsbehof, utan af trots, sjelfförtröstan och — hvad ännu värre är — af dessa sjelfviska begär, hvilka genom den uppenbara syndens utöfvande fått ny styrka. Här fordras Guds ords och Andes förödmjukande, pånyttfödande, helgande, vägledande kraft — här fordras en broderlig kärlek som går långt emot den förlorade sonen, utan att invänta hans inträde i det öfvergifna fadershuset och hans enträgna bön om hjälp. Här fordras ett öppet tillfälle för den olycklige att genom arbete ärligt förtjena sitt bröd. Men huru ofta mötes väl den frigifne straffången af det emottagande han borde och måste röna, för att icke ånyo återfalla i sin förra förnedring! Misstroende, tvekan, missaktning får han hos de flesta erfara, och der menskelig godhet öppnar honom ett vänligt emottagande blir han oftast fortfarande utan verkligt moraliskt och kristligt stöd, och faller så snart för frestelsen. Det fordras i sanning en karaktersfasthet, som man ej får vänta af dem som genomgått våra brotthögskolor, för att den frigifne skall kunna bestå i frestelsen och fortfara på den

beträdda vägen. Den som lyckas häri är så mycket mera värd aktning och erkännande. Ty det är lätt nog att, under lyckliga förhållanden ända från barn-
domen, afhålla sig från brottets väg, men att arbeta sig upp ur syndens dy, att under bördan af menskligt förakt kämpa sig fram på det rättas väg — det är en hjeltedat, som förtjenar aktning, ja vördnad. Vid tanken på de svårigheter som möta den frigifna straffången måste hvarje vän af de lidande med tacksamhet erkänna fängelseföreningens uppoffrande bemödanden — och det vore önskligt, att dess sträfvanden skulle röna allt mera tillmötesgående från kommunernas och de enskildes sida och dock — må det tillåtas mig att uttala det! — oss återstår ännu mycket att göra. Må vi uppställa såsom vårt mål att ej blott förskaffa de frigifne anställning och arbete, må vi äfven söka att allt framgent, framför allt andeligen, stödja dem utan att förtröttas. Kunde det lyckas att på den eviga sanningens och det ärliga arbetets grund bilda en gemenskap af dem, hvilka förr blott voro förenade genom brottet, kunde det lyckas att ställa denna förening verksam för fängelseföreningens syften, då vore mycket vunnet. Vid tanken på de vådor den frigifne straffången går till mötes, ledes tanken särskildt till räddningsanstalter för qvinliga frigifna straffångar. Behofvet af dylika skall framstå klart för enhvar som betänker saken närmare. Den frigifna qvinliga straffångens ställning är nemligen särskildt behjertansvärd. Hennes brott tillsluter för henne möjligheten till redlig utkomst, ty de flesta hysa betänkligheter att gifva henne en plats inom sitt hus.

Vistelsen i fängelset, sammanvaron med lösdrifvare, hvilkas hela personlighet blifvit genomträngd af lättja och lättsinne, har måhända skadat henne ännu mer än den manlige straffången och nu när hon erhåller friheten äro frestelserna för henne af den mest förfärliga natur. Hennes försök att erhålla ärlig tjänst blifva oftast afvisade på samma gång liderligheten erbjuder henne en lätt och, åtminstone till en början, säker väg till utkomst. Är hon nu utan stöd prisgifven åt dessa frestelser på samma gång hennes försök till redlig utkomst gäckas — då är hennes öde nästan oundvikligt. Hon gifver sig i prostitutionens tjänst, hon utbyter sitt sorgliga lif mot ett ännu sorgligare, mot otuktens och lösdrifveriets förnedrande tillstånd, som tillintetgör de sista återstoder af något bättre hos henne och leder henne likasom under yrsel i ett allt djupare andeligt och lekamligt förderf. — Egde hon deremot en tillflyktsort, der hon kunde få arbeta i stillhet, till dess hon genom ärligt arbete återvunne det förtroende, hon genom sitt brott förverkat — då blefve hon kanske räddad för tid och evighet. — En sådan tillflyktsort erbjuder Asylen åt den olycklige. Mätte den verksamhet som, fängelseföreningen i detta syfte begynt, icke afbrytas, utan under allt mera gynsamma förhållanden trifvas och sprida välsignelse. Må de nedslående erfarenheter som här förekommit icke betaga föreningen modet; må man besinna att redan en menniska återvunnen åt Gud och menskligheten innebär en herrlig seger, som manar till förnyade uppoffringar och aldrig tröttnande ifver. Mätte äfven den enskilda välgörenheten icke glömma sin pligt att ihågkomma och understödja föreningens sträfvanden i omförmäldt syfte. Genom

verksamt deltagande från deras sida, som förstå en kristen medborgares herrliga pligter, skall fängelseföreningen i allt högre grad kunna verka för räddandet af vilsekomna ifrån återfall i brott och elände.

Mitt uppgifna ämne: frågan om brottslingens ställning i det menckliga samfundet, skulle väl fordra en bättre belysning än jag på denna korta stund kunnat gifva. Dock bjuder mig mitt redan kanske alltför vidlyftigt vordna föredrag att sluta här. Min afsigt har varit att framförallt framhålla de omständigheter ur den brottsliges ställning som mana oss till ny ifver i det arbete som fängelseföreningen uppställt såsom sin uppgift. En sådan maning ljuder utan tvifvel emot oss, då vi egna vår uppmärksamhet åt de förhållanden hvarom här varit fråga. Men denna maning till oss, som njuta af frihet och lycka, höres ej blott ur fängelserna, den ljuder äfven till oss från Hans mun som engång för vår skull var fängslad, och ett föremål för de tanklösas spott och hån, på det vi skulle blifva fria, saliga barn i Guds rike; den ljuder till oss från Jesu Kristi läppar: »*Jag var i häktelse och I besöktén mig icke*», »*hvad I icke hafven gjort en af dessa minsta mina bröder det hafven I icke gjort mig*». Vår förpligtelse är klar; vi skola i de olyckliga, som utstå straff för sina brott, se Jesu Kristi bröder och vi skola handla i enlighet dermed. — Nåväl om vi detta vete — salige äro vi om vi det göre. *Derföre, förgäter icke de bundne.*

